

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Yleisten kirjastojen neuvosto OKM ajankohtaiset

23.4.2026

Teams

Leena Toivonen

Asialista

- Talous, TAE2027
- Valtionavustukset
- Demokratiaohjelman toimeenpano
- Kulttuuripoliittinen selonteko
- Selvitys kirja-alasta
- Kulttuurilehtien tilaustuki
- Mediakasvatuslinjaukset
- Hankintalaki
- Kuntien tulevaisuutta pohtiva työryhmä
- Digitalisaatioasiat
- Kirjastoalan OMC-työryhmä

Talous

- Valtiovarainministeriö antoi 26.2.2026 oman ehdotuksensa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kehyksiksi vuosille 2027–2030.
- Hallituksen neuvottelu julkisen talouden suunnitelmasta pidetty 21.–22.4.2026 (ns. kehysriihi). Päätöstiedote: [Orpon hallitus: Epävarmuuden ajassa tarvitaan luottamusta ja kasvua vahvistavia toimia - Valtioneuvosto](#)
- Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027–2030 käsitellään 30.4.2026 valtioneuvoston yleisistunnossa.
- Hallituksen budjettineuvottelut syyskuun alussa.

Valtionavustukset vuodelle 2027

- OKM: Hankeavustus kansallisten digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuuden ja säilyttämisen infrastruktuurien tuottamiseen, museoiden digitalisaation edistämiseen, yleisten kirjastojen yhteisiin palveluihin sekä valtakunnalliseen yleisten kirjastojen tekoälyosaamisen kehittämishankkeeseen.
- Hakuaika tarkentuu myöhemmin.
- OKM: Hankeavustus yleisten kirjastojen valtakunnalliseen kehittämistehtävään, alueelliseen kehittämistehtävään, erityiseen tehtävään ja toiminnan kehittämiseen sekä yhteispohjoismaiseen kirjastoautoimintaan. Hakuaika: 5.10.–9.11.2026.

Demokratiaohjelman toimeenpano 2025–2027

- Valtioneuvosto teki 20.3.2025 periaatepäätöksen kansallisesta ohjelmasta demokratian ja osallistumisen edistämiseksi. Demokratia-ohjelman toimeenpanosuunnitelma on nähtävänä Hankeikkunan kautta. <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>
- TP18: Vahvistetaan yleisten kirjastojen roolia kansalaisyhteiskunnan vuoropuhelun rakenteena.
- Yhteiskunnallisten keskustelutilaisuuksien järjestäminen: Jatketaan asukkaita kiinnostavista yhteiskunnallisista aiheista keskustelutilaisuuksien järjestämistä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kirjastoissa, huomioiden myös haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien tavoittamisen. Kansallinen dialogi-tilaisuuksien järjestäminen kirjastoissa.
- Osallistavien toimintatapojen kehittäminen: Kehitetään ja monipuolistetaan kirjastojen osallistavien toimintatapojen käyttöä, kuten asiakasraatien hyödyntäminen, osallistava budjetointi ja digitaaliset osallistamistavat.
- Turvallisemman tilan periaatteet: Varmistetaan kirjastoille suunnattu koulutus tapahtumajärjestämisestä ja turvallisemman tilan periaatteiden luomisesta ja käytämisestä.
- Alkuperäiskansa saamelaisten erityistarpeiden huomioimiseksi OKM myöntää rahoitusta saamelaiskirjastolle Rovaniemellä.
- Aikataulu: 2025–2026

Kulttuuripoliittinen selonteko - Suomen tärkein valtakunnallinen kulttuurialan strategia

Visio:

" 2040-luvulla taide ja kulttuuri ovat Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta.

Onnistuneen kulttuuripolitiikan seurauksena ihmisten kokema osallisuus ja merkityksellisyys tuottavat laaja-alaista sivistystä, hyvinvointia sekä yhteiskunnallista ja taloudellista arvoa yhteistyössä muiden politiikka-alojen kanssa."

Eduskunnan kanta, priorisoinnit 10.10.2025

- Luovan alan elinkeinotoiminta ja kasvu vahvistuvat, vienti lisääntyy ja kansainväliset rakenteet kehittyvät.
- Taide- ja kulttuuripalvelut ovat saavutettavia kaikkialla Suomessa, kulttuuri jokaisen oikeutena,
- Tekijänoikeudet ja tekijöiden toimeentulo turvataan.
- Kansallinen kulttuuriperintö säilyy osana henkistä kriisinkestävyyttä.
- Lastenkulttuuri ja nuorten osallisuus vahvistuvat.
- Taide- ja kulttuuripalveluita hyödynnetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä sekä syrjäytymisen ehkäisyssä ja integraatiossa.

Keskeistä toimeenpanossa

- Toimeenpanossa keskeisenä teemana on kriisinkestävyys ja resilienssi sekä kulttuuri- ja luovien alojen talouden kasvu.
- Toimeenpanon tueksi perustetaan kulttuuripoliittinen ylivaalikautinen toimielin, jonka tehtävä on varmistaa poikkihallinnollisen yhteistyön toteutuminen
- Kansainvälistymisstrategialla tavoitellaan merkittävää kasvua ja luovien alojen näkyvyyttä
- Toimenpiteissä pyritään hallinnonalat ylittävään yhteistyöhön ja niitä päivitetään joustavasti yhdessä toimialan kanssa

Kulttuurikierros

Selonteon toimeenpanon tukemiseksi toteutettiin maaliskuuhun koko maan kulttuurikierros.

Kulttuurikierroksella esiteltiin selonteon toimeenpanon linjauksia ja kuultiin alueellisten toimijoiden näkemyksiä niiden toteuttamisesta.

Kulttuurikierroksella valmistauduttiin myös Suomen 110-vuotisjuhlavuoteen keräämällä ehdotuksia innovatiivisista ja innostavista suomalaisista kulttuuriteoista.

Tavoitteena on valmistella lahja itsenäisen Suomen 110 vuotisjuhlavuoteen keräämällä 110 suomalaista kulttuuritekoa. Samalla tuodaan monipuolinen suomalainen kulttuuri ja taide laajemmin yhteiseen tietoisuuteen.

Ehdotuksia voi jättää koko vuoden ajan [Otakantaa.fi](https://otakantaa.fi)-palvelussa.

Yleiset kirjastot kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelmassa

- Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma
- Toimenpide 43: **Vahvistetaan kirjastojen roolia eri väestöryhmiä tavoittavan kulttuuriosallisuuden edistäjinä ja kirjastopalveluiden tarjoajina.**
- Lisäksi selonteko tunnistaa kirjastojen merkittävän roolin mm. yhteiskunnan huoltovarmuuden, henkisen kriisinkestävyyden, resilienssiin, lukutaidon, media- ja informaatiolukutaidon, alueellisen yhdenvertaisuuden ja lasten ja nuorten kulttuuripalveluiden saatavuuden vahvistajana.

Selvitys kirja-alasta

- Yksi Kulttuuripoliittisen selonteon toimenpide: laaditaan selvitys kirja-alasta. Työ alkoi alkusyksyllä 2025.
- Selvityshenkilö Markus Leikola
- Julkaistaan 23.4.2026

Kulttuurilehtien tilaustuki

- Suunnattu alle 200 000 asukkaan kunnille
- Vuodelle 2026 osoitettu tuki 107 700 eur käytettiin lähes kokonaan.
- 13 kuntaa ei tilannut.
- Suosituimmat lehdet: Taito, Luontokuva, Kirjastolehti, Onnimanni, Parnasso.
- Tilauskierros vuodelle 2027 käynnistyy syksyllä.

Kansallisten medialukutaidon ja mediakasvatuksen linjausten julkistus

- OKM antanut toimeksiannon Kuville (ent. Kavi) arvioida ja päivittää kansalliset mediakasvatuslinjaukset
- Päivitetyt linjaukset olivat Lausuntopalvelussa tammi-helmikuussa 2026
- Linjaukset julkistetaan Mediakasvatusfoorumissa 27.5.2026
- Ohjelma ja ilmoittautuminen 18.5. mennessä: Mediakasvatusfoorumi - Kavi

Hankintalaki

- Hankintalaki **HE 2/2026 vp** Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.
- Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.
- Sidosyksikköjä koskevaan sääntelyyn sisältyisi tiettyjä poikkeuksia. Omistusvaatimus ei koskisi pieniä, lakisääteistä tehtävää hoitavia sidosyksiköitä, kuten kirjastojen tietojärjestelmäpalveluita, eikä vesihuoltolaitoksia.
- Lisäksi edellytyksenä olisi, että tällaisen sidosyksikön liikevaihto ei ylitä yhtä miljoonaa euroa vuodessa
- Sidosyksikön kanssa tehtävän sopimuksen tulisi olla määräaikainen siten, että enimmäiskesto olisi rajattu neljään vuoteen. Hankintayksikön olisi kuitenkin mahdollista tehdä sidosyksikön kanssa uusi samansisältöinen sopimus sopimuskauden päättymisen jälkeen.
- Poikkeuksen tarkoituksena olisi mahdollistaa pienten sidosyksiköiden käyttö edellä mainituissa rajatuissa tapauksissa ilman, että sidosyksikön toiminta vaarantaisi markkinoiden toimivuutta.

Parlamentaarinen työryhmä asetettu pohtimaan kuntien tulevaisuutta

- Valtioneuvoston yleisistunto asetti 26.2.2026 parlamentaarisen kuntien tulevaisuutta käsittelevän työryhmän.
- Työryhmän tavoitteena on muodostaa yhteistä kuvaa siitä, miten kuntaperusteinen järjestelmä pystyy kestävästi ja vaikuttavasti turvaamaan Suomen kuntalaisten toimivia palveluita myös tulevaisuudessa.
- Teemoja mm.: kuntien taloudellinen tilanne ja kestävyys, kuntien vastuulla olevat lakisääteiset palvelut ja yleisen toimialan tehtävät, rahoitus, palvelulupaus, erilaistuminen, demokratia ja kuntien itsehallinto, kuntien välinen yhteistyö ja kuntarakenne sekä hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyön tavat ja yhdyspinnat sekä valtion kuntiin kohdistama ohjaus.
- Työryhmän tehtävänä on toimittaa väliyhteenvetonsa joulukuussa 2026 ja johtopäätöksensä ennen toimikauden päättymistä syksyllä 2027.
- Tiedote: [Parlamentaarinen työryhmä asetettu pohtimaan kuntien tulevaisuutta - Valtioneuvosto](#)

Digitalisaatioasiat

Suomen digitaalinen kompassi

- päivitetty selontekoluonnos lausunnoilla 28.4.2026 saakka [Lausuntopalvelussa](#), toimeenpanosuunnitelma laaditaan syksyllä

Digitaalisen kulttuuriperinnön viitearkkitehtuuri

- Ensimmäinen päivityskierros syksyllä, tarkoitus että [dokumentaatio](#) päivitetään kerran vuodessa, erityisesti [Digime-tietoarkkitehtuuriryhmän](#) kautta

EU, Kirjastoalan OMC-työryhmän raportti

- EU:n komissio on asettanut OMC (Open method of coordination) -työryhmän kirjastojen roolista demokratian ja eurooppalaisten arvojen vahvistajana. Työryhmän raportti *Building bridges: strengthen the multiple roles of libraries as gateways to and transmitters of cultural works, skills and European values.*
- Raportti valmistumassa keväällä 2026, julkistaminen syksy 2026
- Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämä Suomen edustajana työryhmässä kirjastotoimen ylitarkastaja Anu Ojaranta Lupa- ja valvontavirastosta.

Kiitos!

Leena Toivonen